

Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottopäätös: Varmenteiden myöntäminen, sosiaali- ja terveydenhuollon ammattikorttien ja organisaatiokorttien uusiminen

Ratkaisumenettelystä vastaava viranomainen	Digi- ja väestötietovirasto
Ratkaisumenettely	Varmenteiden myöntäminen, sosiaali- ja terveydenhuollon ammattikorttien ja organisaatiokorttien uusiminen
Ratkaisumenettelyn käyttöönottopäivä	Automaattinen ratkaisumenettely on otettu käyttöön ennen automaatiolainsäädännön voimaantuloa.
Päätöspäivä	8.11.2024

Päätös

Tämä päätös on julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (tiedonhallintalaki, 906/2019) 28 d §:n mukainen päätös siitä, että Digi- ja väestötietovirasto ottaa käyttöön automaattisen ratkaisumenettelyn varmennepalveluasioissa, joissa on kyse sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön ammattivarmenteen sisältävien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattikorttien ja organisaatiovarmenteen sisältävien organisaatiokorttien uusimisesta. Käyttöönottopäätöksessä tarkoitettua ratkaisumenettelyä käytetään varmennekorttihakemusten perusteella tehtäviin hallintopäätöksiin.

Perustelut

Johdanto

Digi- ja väestötietovirasto on arvioinut automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönoton edellytykset tällä käyttöönottopäätöksellä. Digi- ja väestötietovirasto on huomionnut arvioinnissa varmennepalveluja koskevassa tunnistus- ja luottamuspalvelulainsäädännössä (laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista (661/2009), laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (703/2023), Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 910/2014, annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014, sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta, eli eIDAS-asetus, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1183, annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024, asetuksen (EU) N:o 910/2014 muuttamisesta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehityksen vahvistamisen osalta, eli uudistettu eIDAS-asetus, varmuustasoasetus eli komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1502, annettu 8 päivänä syyskuuta 2015, teknisten vähimmäiseritelmien ja -

menettelyjen vahvistamisesta sähköisen tunnistamisen menetelmien varmuustasoja varten sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti, laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (617/2009)), hallintolaissa (434/2003), tiedonhallintalaissa sekä yleisessä tietosuoja-asetuksessa (tietosuoja-asetus, (EU) 2016/679) säädetyt edellytykset.

Digi- ja väestötietovirasto katsoo seuraavaksi kuvattavilla perusteilla, että käyttöönottopäätöksen kohteena oleva ratkaisumenettely täyttää automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa koskevat edellytykset kaikilta osin.

Tunnistus- ja luottamuspalvelulainsäädäntö

Väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annettu laki, VTVPL (661/2009), erityisesti lain 6 luku, säättää DVV:n varmennepalvelujen tuottamisesta ja tarjoamisesta yleisölle.

- Lain 6 §:n mukaan Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tarjota valtakunnallisia varmennetun sähköisen asioinnin palveluja. Palvelut ja suoritteet on tarkoitettu yhteiskunnan toimintojen ja tietohuollon sekä sen jäsenille kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien mahdollistamiseen, toteuttamiseen ja turvaamiseen. Digi- ja väestötietovirasto pitää myöntämistään henkilövarmenteista varmennerekisteriä.
- Lain 67 § säättää varmenteen myöntämisen edellytyksistä ja hakijaan kohdistuvista vaatimuksista.
- Lain 68 §:ssä säädetään sähköisestä hakumenettelystä, mihin perustuu varmenteen uusiminen itsepalveluna voimassa olevalla varmenteella OmaKortissa.
- Lain lähtökohtana on, että Digi- ja väestötietoviraston tuottaman varmenteen myöntämisestä annetaan päätös (68 §), johon voi myös hallintolain mukaisesti vaatia oikaisua (76 a §).

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain, asiakastietolaki (703/2023) 65 §:n mukaan Digi- ja väestötietovirasto toimii sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja muun henkilöstön, palvelunantajien sekä näiden palvelujen antamiseen osallistuvien organisaatioiden, niiden henkilöstön ja tietoteknisten laitteiden tunnistus- ja luottamuspalvelulaissa tarkoitettuna varmentajana.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 910/2014, annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014, sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta, eli eIDAS-asetus mahdollistaa fyysisen ja sähköisen hakuprosessin ja henkilön tunnistamisen. eIDAS-asetuksen 24 artikla Hyväksytyjä luottamuspalvelun tarjoajia koskevat vaatimukset toteaa seuraavaa: 1. Hyväksytyyn luottamuspalvelun tarjoajan on myöntäessään hyväksytyä varmennetta luottamuspalvelulle tarkastettava asianmukaisin menetelmin ja kansallisen lain mukaisesti sen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön henkilöllisyys ja mahdolliset muut attributit, jolle hyväksytyt varmenne myönnetään. Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua tietoa on tarkastettava hyväksytyyn luottamuspalvelun tarjoajan toimesta joko suoraan tai kolmatta osapuolta käyttäen kansallisen lain mukaisesti: a) luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön valtuutetun edustajan läsnä ollessa; tai b) etäältä käyttäen sähköisen tunnistamisen menetelmää, jonka osalta on ennen hyväksytyyn varmenteen myöntämistä varmistettu luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön valtuutetun edustajan läsnäolo ja joka täyttää 8 artiklassa säädetyt ”korotettua” tai ”korkeaa” varmuustasoa koskevat vaatimukset; tai c) käyttäen a tai b

alakohdan mukaisesti myönnettyä hyväksytyin sähköisen allekirjoituksen tai hyväksytyin sähköisen leiman varmennetta; tai d) käyttäen muita kansallisella tasolla hyväksytyjä tunnistamismenetelmiä, jotka tarjoavat fyysistä läsnäoloa vastaavan varmuuden. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1183, annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024, asetuksen (EU) N:o 910/2014 muuttamisesta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehityksen vahvistamisen osalta tuo 24 artiklan 1. kohtaan muutoksen sisällyttäen sääntelyyn eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon yhtenä käytettävänä sähköisenä tunnistusvälineenä sekä säätäen henkilön tunnistamisen korkean luottamustason vaatimuksen täyttymisestä ja vaatimustenmukaisuuden vahvistamisesta vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen toimesta käytettäessä muita kuin artikkelissa listattuja tunnistusmenetelmiä. Lisäksi 24 artiklan 1. kohtaan on lisätty vaatimus, jonka mukaan tunnistettaessa fyysisesti läsnäoleva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilön valtuutettu edustaja tulee käyttää asianmukaisia todisteita ja menettelyjä kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain, tunnistuslaki (617/2009) 22 § säättää tunnistusvälineen uusimisesta. Pykälän mukaan tunnistusvälineen uusimisessa tulee noudattaa sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksen liitteen kohdassa 2.2.4 vähintään korotetulle varmuustasolle säädettyjä vaatimuksia.

Varmuustasoasetus eli komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1502, annettu 8 päivänä syyskuuta 2015, teknisten vähimmäiseritelmien ja -menettelyjen vahvistamisesta sähköisen tunnistamisen menetelmien varmuustasoja varten sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Varmuustasoasetuksen liitteen kohta 2.2.4 toteaa seuraavaa: Ottaen huomioon riskit henkilön tunnistetiedoissa tapahtuvista muutoksista, uusimisen tai korvaamisen on täytettävä samat varmuusvaatimukset kuin henkilöllisyyden alkuperäisen todistamisen ja varmentamisen yhteydessä tai sen on perustuttava saman tai korkeamman varmuustason voimassa olevaan sähköisen tunnistamisen menetelmään. Korkean varmuustason vaatimuksena on lisäksi: Jos uusiminen tai korvaaminen perustuu voimassa olevaan sähköisen tunnistamisen menetelmään, tunnistetiedot varmennetaan luotettavasta lähteestä.

Varmennepalveluja koskevan tunnistus- ja luottamuspalvelulainsäädännön perusteella Digi- ja väestötietovirastolle voidaan tehdä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön ammativarmenteen sisältävän sosiaali- ja terveydenhuollon ammattikortin ja organisaatiovarmenteen sisältävän organisaatiokortin uusimista koskeva hakemus, joka ratkaistaan Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä.

Hallintolaissa säädetty edellytykset

Asian automaattisen ratkaisemisen edellytykset

Hallintolain 53 e §:n 1 momentin perusteella automaattisesta ratkaisusta on kyse silloin, kun viranomainen tekee asiankäsittelyn päättävän ratkaisun automaattisella tietojenkäsittelyllä ilman, että ratkaisun tarkastaa ja hyväksyy luonnollinen henkilö. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan viranomainen voi ratkaista automaattisesti asian, johon ei sisälly seikkoja, jotka edellyttävät tapauskohtaista harkintaa, tai johon sisältyvät tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut. Ratkaisemisen on perustuttava sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella laadittuihin käsittelysääntöihin.

Kuten edellä on todettu, varmennekortin myöntämistä/uusimista koskeva asia ratkaistaan Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä. Tällöin kyse on asiankäsittelyn päättävän ratkaisun tekemisestä, ja asian automaattista ratkaisemista koskevat edellytykset tulevat

sovellettaviksi.

Varmennekorttihakemusasian ratkaisemiseen voi sisältyä tapauskohtaista harkintaa. Varmenne myönnetään kaikille säädetty edellytykset täyttävälle ja DVV:n varmennepalvelusopimuksen mukaiset vaatimukset täyttävälle tahoille. Säädetty edellytykset ja hakijaa koskevat vaatimukset kohdistuvat hakijan kansalaisuuteen, kotipaikkaan, väestötietojärjestelmään rekisteröintiin, henkilöllisyyttä ja oleskeluoikeutta osoittavaan asiakirjaan, vahvaan sähköiseen tunnistusvälineeseen, ammatilliseen asemaan ja ammattioikeuksiin. Näitä edellytyksiä ja vaatimuksia on kuvattu yksityiskohtaisemmin tähän käyttöönottopäätökseen liittyvän käsittelysääntödokumentaation jaksossa 4. Automaattisesti ratkaistaan ainoastaan hakemukset, jotka eivät edellytä tapauskohtaista harkintaa. Näin ollen automaattisen ratkaisumenettelyn edellytykset täyttyvät tältä osin. Lisäksi asian automaattinen ratkaiseminen edellyttää, että varmennekorttihakemus on tehty OmaKortti-palvelussa ja henkilö hakee sähköisesti voimassa olevalla varmenteellaan uutta sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön ammatikortin ammattivarmennetta tai organisaatiokortin organisaatiovarmennetta. Muulla tavalla vireille tulleita varmennekorttihakemuksia ei ratkaista automaattisesti. Palvelu ohjaa käyttäjänsä ja varmistaa, että vireille tulleessa hakemuksessa on kaikki asian automaattisen käsittelyn ja ratkaisun kannalta välttämättömät tiedot.

Käyttöönottopäätöksen kohteena oleva varmennekortin uusimista koskeva automaattinen ratkaisumenettely perustuu suoraan lainsäädäntöön ja sen perusteella laadittuihin käsittelysääntöihin. Käsittelysäännöt ohjaavat asian käsittelyä ja automaattista ratkaisemista. Käsittelysäännöt on laadittu niin, että automaattinen ratkaisumenettely johtaa kussakin automaattisesti ratkaistussa asiassa tunnistus- ja luottamuspalvelulainsäädännön ja muun sovellettavan lainsäädännön mukaiseen lopputulokseen.

Käsittelysääntöihin on määritelty rajaukset, joiden perusteella asian ratkaisu siirtyy luonnolliselle henkilölle. Rajausten taustalla on tarve huolehtia asianosaisen oikeusturvan toteutumisesta ja muutoinkin asian asianmukaisesta selvittämisestä.

Automaattisen ratkaisemisen oikeussuojaedellytys

Hallintolain 53 f §:n 1 momentin mukaan automaattisen ratkaisemisen edellytyksenä on, että luonnollinen henkilö, johon ratkaisu on kohdistettu, voi kaikilta osin vaatia siihen oikaisua maksutta 7 a luvun mukaisella oikaisuvaatimuksella tai siihen rinnastuvalla vaatimuksella, joka käsitellään päätöksen tehneessä viranomaisessa tai sen kanssa samaan rekisterinpitäjään kuuluvassa viranomaisessa.

Hallintolain 53 f §:n 2 momentin perusteella hallintolain 53 f §:n 1 momentissa säädettyä ei kuitenkaan sovelleta, jos automaattisella ratkaisulla hyväksytään asianosaisen vaatimus, joka ei koske toista asianosaista.

VTVPL:n mukaisiin varmennekortin myöntämistä koskeviin ratkaisuihin voi hakea oikaisua oikaisuvaatimuksella (76 a §). Automaattisesti ratkaistaan edellä kuvatulla tavalla sellaisia asioita, joissa täysi-ikäinen asianosainen hakee varmennekorttia itselleen ja asianosaisen vaatimus voidaan hyväksyä. Tällaisessa tilanteessa oikeussuojaedellytystä ei sovelleta.

Asian automaattinen ratkaiseminen voi kohdistua myös alaikäiseen asianosaiseen, joka hakee varmennekorttia itselleen ja jonka vaatimus voidaan hyväksyä. Varmennekortin myöntämisessä alaikäiselle lapselle huomioidaan sääntely koskien tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamista lapselle sekä yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisuutta koskeva sääntely:

Digitalisaation tukipalvelut ja yhteentoimivuus

16.9.2024

- Tietosuojalain 5 §:n mukaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettava ikäraja on 13 vuotta.
- Lapsen oikeuksien yleissopimus, sellaisena kuin se täsmentyy muun muassa lapsen oikeuksien komitean yleiskommentissa lasten oikeuksista digitaalisessa ympäristössä (Lasten oikeuksien komitean yleiskommentti No 25 (2021) digitaaliseen ympäristöön liittyvistä lapsen oikeuksista, CRC/CGC/25) toteaa: Sopimusvaltioiden tulisi varmistaa, että lasten oikeuksia työskennellä digitaalisessa ympäristössä ja heidän siihen liittyviä mahdollisuuksiaan korvauksiin suojellaan.
- Lapsen oikeuksien yleissopimuksen 1 artiklan mukaan lapsella tarkoitetaan jokaista alle 18-vuotiasta henkilöä, ellei lapseen soveltuvien lakien mukaan täysi-ikäisyyttä saavuteta aikaisemmin.
- Perustuslain 6 §:n 3 momentin mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Säännöksellä on sen esitöiden mukaan (HE 309/1993 vp, s. 45/I) korostettu vaatimusta lasten kohtelemisesta paitsi keskenään yhdenvertaisesti myös aikuisväestöön nähden tasa-arvoisina, periaatteessa yhtäläiset perusoikeudet omaavina ihmisinä.

Automaattisesta ratkaisemisesta ilmoittaminen

Hallintolain 53 g §:n 1 momentin perusteella hallintopäätöksestä on käytävä ilmi, jos asia on ratkaistu automaattisesti, sekä tieto siitä, missä tiedonhallintalain 28 d §:ssä tarkoitettu käyttöönottopäätös on saatavilla.

Tämän käyttöönottopäätöksen perusteella automaattisesti tehtävään hallintopäätökseen merkitään tieto siitä, että asia on ratkaistu hallintolain 53 e §:ssä tarkoitettulla tavalla automaattisesti. Lisäksi hallintopäätökseen merkitään Digi- ja väestötietoviraston verkkosivun osoite, josta tämä käyttöönottopäätös on saatavilla. Päätöksessä on myös ohjeet käyttöönottopäätöksen pyytämiseksi Digi- ja väestötietovirastosta muilla tavoin.

Hallintolain 53 g §:n 3 momentin perusteella lisätietoja antavan henkilön nimeä ei merkitä päätöksessä. Päätökseen merkitään kuitenkin yhteystieto, josta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Hallintolain 53 g §:n 2 momentin mukaan, jos asiassa ei anneta hallintopäätöstä, hallintolain 53 g §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot sekä tieto automaattisen ratkaisun perusteena olevista tiedoista on kuitenkin annettava asianosaiselle muulla tavoin viimeistään asian käsittelyn päättyessä.

Organisaatiokortteihin liittyvien varmenteiden myöntäminen automaattisessa menettelyssä perustuu työnantajaorganisaatiolle luonnollisen henkilön toimesta tehtyyn hallintopäätökseen sekä organisaation kanssa tehtyyn sopimukseen. Organisaatiovarmenteen uusimisesta ei siten tehdä uutta hallintopäätöstä. Organisaatiovarmenteiden uusijat saavat asian käsittelyn päättyessä organisaatiovarmenteen myöntämistä koskevan tiedotteen, johon kirjataan vaaditut automaattista ratkaisumenettelyä koskevat tiedot.

Tiedonhallintalaissa säädetyt edellytykset

Tehtäväjaon ja käsittelysääntöjen dokumentointi

Tiedonhallintalain 28 a §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on dokumentoitava tiedonhallintalain 6 a luvussa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien

henkilöiden tehtäväjako. Digi- ja väestötietovirasto on dokumentoinut tehtäväjaon erilliseen asiakirjaan. Tehtäväjako perustuu työjärjestykseen, tehtäväkuviin sekä muihin asiakirjoihin.

Tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentin mukaan viranomaisen on varmistettava, että automaattisen ratkaisumenettelyn käsittelysäännöt dokumentoidaan riittävän selkeästi ja kattavasti niin, että niiden lainmukaisuus voidaan osoittaa. Käsittelysäännöistä on käytävä erityisesti ilmi, miten ratkaisumenettelyn syrjimättömyys varmistetaan, miten asia selvitetään riittävästi ja asianmukaisesti, mukaan lukien kuuleminen sekä miten ratkaisu perustellaan tai miksi se voidaan jättää perustelematta.

Digi- ja väestötietovirasto on laatinut tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentin mukaisen käsittelysääntödokumentaation, josta ilmenee tämän käyttöönottopäätöksen kohteena olevan automaattisen ratkaisumenettelyn toiminta. Dokumentaatiossa on kuvattu automaattisen ratkaisumenettelyn kaikki vaiheet, joilla on vaikutusta asian ratkaisuun sekä kunkin ratkaisumenettelyn vaiheen käsittelysäännöt. Käsittelysääntöjen osalta on kuvattu valikointitekijät, joiden perusteella asia ohjautuu automaattisesti ratkaistavaksi. Käsittelysäännöissä on myös kuvattu, miksi juuri nämä valikointitekijät on valittu. Dokumentaatiossa on kuvattu automaattiseen ratkaisumenettelyyn sovellettava lainsäädäntö sekä arvioitu, miten ratkaisumenettelyn syrjimättömyys varmistetaan. Käsittelysäännöissä on myös määritelty, miten asia selvitetään riittävästi ja asianmukaisesti ja millä perusteella asianosaista ei ole tarpeen kuulla eikä päätöstä perustella. Asian ratkaisemiseen tarvittavat tiedot, tietolähteet ja tietojen hankintaan liittyvät menettelyt sekä tietojen ajantasaisuuden ja virheettömyyden varmistaminen on myös kuvattu. Dokumentaatio sisältää myös tietoa automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvalvonnasta sekä tietoturvallisuustoimenpiteitä koskevien vaatimusten toteuttamisesta.

Tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentin mukaisen käsittelysääntödokumentaation sisällön lainmukaisuus on tiedonhallintalain 28 a §:n 3 momentin mukaisesti tarkastettu ja dokumentaatio on hyväksytty. Digi- ja väestötietovirasto säilyttää hyväksyttyä käsittelysääntödokumentaatiota vähintään viisi vuotta automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Digi- ja väestötietovirasto on tiedonhallintalain 28 a §:n 4 momentin mukaisesti varmistanut, että laaditun käsittelysääntödokumentaation sekä asian ratkaisemiseen käytettävien tietojärjestelmien toteutusten perusteella voidaan vähintään viiden vuoden ajan asian ratkaisemisesta osoittaa, millä käsittelysäännöillä yksittäinen asia on ratkaistu automaattisesti.

Laadun varmistaminen, laadunvalvonta ja virhetilanteiden käsittely

Tiedonhallintalain 28 b § mukaan viranomaisen on varmistettava ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa ja menettelyä käytön aikana muutettaessa, että menettely vastaa tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettua dokumentaatiota eli menettelystä laadittuja käsittelysääntöjä. Lisäksi viranomaisen on varmistettava, että automaattisesti laadituissa asianosaiselle annettavissa asiakirjoissa käytetään hyvää kieltä ja että laadun varmistamisen keskeiset toimenpiteet on dokumentoitu.

Tiedonhallintalain 28 c §:n mukaan viranomaisen on valvottava automaattisesti ratkaistavien asioiden laatua ja sisällöllistä virheettömyyttä. Säännöksessä on myös säädetty riskienhallinnasta sekä havaittujen virheiden korjaamiseen liittyvän menettelyn suunnittelemisesta.

Digi- ja väestötietovirastossa noudatettavat laadunvarmistuksen ja -valvonnan toimintatavat on dokumentoitu ja laadunvarmistuksesta sekä -valvonnasta vastaavat henkilöt on määritelty.

Digi- ja väestötietovirasto on ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa varmistanut, että automaattinen ratkaisumenettely vastaa laadittuja käsittelysääntöjä testaamalla menettelyä kattavasti. Lisäksi Digi- ja väestötietovirasto on varmistanut, että automaattisesti laadittavat asiakirjat perustuvat hyvään kielenkäyttöön. Digi- ja väestötietoviraston laatimien päätösten kieltä huolletaan säännöllisesti.

Digi- ja väestötietovirasto on dokumentoinut, miten automaattisen ratkaisumenettelyn laatua valvotaan käyttöönoton jälkeen. Laadunvalvontaa toteutetaan pääsääntöisesti kattavan automatisoidun testauksen lisäksi valikoimalla satunnaisotannalla joitakin automaattisesti ratkaistuja asioita manuaaliseen tarkasteluun. Mahdollisten virhetilanteiden käsittelyä koskevat menettelyt on suunniteltu ja dokumentoitu.

Tiedottaminen

Digi- ja väestötietovirasto tiedottaa tiedonhallintalain 28 e §:ssä tarkoitetulla tavalla asioiden automaattisesta ratkaisemisesta, automaattisen ratkaisumenettelyn käytön perusteista ja muista asiakkaan oikeuksien kannalta keskeistä tiedoista verkkosivuillaan osoitteessa www.dvv.fi/automaattinen-ratkaisumenettely. Voimassa oleva käyttöönottopäätös julkaistaan osoitteessa <https://dvv.fi/kayttoonottopaatokset>. Käyttöönottopäätöksen sekä tietoa automaattisesta ratkaisumenettelystä voi saada myös vieraillemalla Digi- ja väestötietoviraston palvelupaikan asiakaspalvelussa tai soittamalla puhelinpalveluun.

Tietojen käyttö

Tiedonhallintalain 28 f §:n mukaan viranomaisen on riskiarvioinnin perusteella varmistettava, että automaattisessa ratkaisemisessa hyödynnettävien tietojen ajantasaisuus ja virheettömyys varmistetaan asianmukaisin teknisin toimenpitein.

Digi- ja väestötietovirasto on arvioinut automaattisessa ratkaisemisessa hyödynnettävien tietojen ajantasaisuutta ja virheettömyyttä riskiarvioinnilla ja toteuttanut tarpeelliseksi arvioidut tekniset toimenpiteet, jotka edistävät hakemuksen sekä asiankäsittelyssä hyödynnettävien tietojen laatua.

Automaattisesti ratkaistaviksi ohjautuu ainoastaan sellaisia varmennekorttihakemuksia, jotka on tehty OmaKortissa. OmaKortti ohjaa käyttäjänsä ja varmistaa, että vireille tullessa hakemuksessa on kaikki asian käsittelyn ja ratkaisun kannalta välttämättömät tiedot. Hakemuksen täyttämässä ja käsittelyssä hyödynnetään varmenteiden tilaus- ja hallintajärjestelmä Varttiin ja väestötietojärjestelmään merkittyjä tietoja sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön ammattioikeustietojen osalta Valviran ylläpitämän sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterin tietoja. Järjestelmien tietojen ylläpito perustuu erityisesti tiedonsaanti- ja ilmoitusvelvollisuussäännöksiin, joiden nojalla tietojen ajantasaisuus ja virheettömyys varmistetaan.

Tietosuojalainsäädäntö

Automaattisten päätösten tekeminen

Luonnollisten henkilöiden asioihin kohdistuvan automaattisen päätöksenteon pitää täyttää myös tietosuoja-asetuksen mukaiset edellytykset.

Tietosuoja-asetuksen 22 artikla edellyttää kansallista lainsäädäntöä automatisoitujen yksittäispäätösten tekemisestä. Automaattista päätöksentekoa koskevan kansallisen lainsäädännön oikeusperusta on hallintolain 8 b luvussa ja tiedonhallintalain 6 a luvussa. Lainsäädännöllä on vahvistettu suoja-toimet, joita automaattisessa päätöksenteossa noudatetaan. Tässä käyttöönottopäätöksessä tarkoitettu ratkaisumenettelyssä tehtävät päätökset perustuvat lakiin ja täyttävät tietosuoja-asetuksen 22 artiklan mukaiset edellytykset.

Tietosuoja-asetuksen mukaan automaattisia päätöksiä koskeviin suoja-toimiin kuuluu muun muassa se, että rekisteröidyllä on oikeus vaatia, että ihminen osallistuu tietojen käsittelyyn. Kuitenkin tilanteessa, jossa asianosaisen vaatimus hyväksytään vaaditulla tavalla, ei asianosaisella voida katsoa enää olevan tietosuoja-oikeudellisen suojan tarvetta saada päätöstä ihmisen käsiteltäväksi (HE 145/2022 vp, s. 154). Tietosuoja-asetuksen edellyttämä suoja-toimi toteutuu tässä käyttöönottopäätöksessä tarkoitettu ratkaisumenettelyssä siten, että automaattisesti ratkaistaan ainoastaan sellaisia hakemuksia, joissa varmennekortti myönnetään hakemuksen mukaisesti.

Rekisteröidyn informointi

Rekisterinpitäjän informointivelvollisuudesta ja siihen liittyvistä menettelyistä säädetään tietosuoja-asetuksen 12, 13 ja 14 artiklassa. Rekisterinpitäjän on suoraan tietosuoja-asetuksen perusteella informoitava rekisteröityä automaattisesta päätöksenteosta. Tietosuoja-asetuksen informointisääntelyn tarkoituksena on, että rekisteröity saa kattavan ja selkeän kuvan henkilötietojen käsittelyn kokonaisuudesta. Tähän sisältyy velvollisuus informoida rekisteröityä etukäteen asiointin alkuvaiheessa siitä, että päätös asiassa on mahdollista tehdä automaattisesti.

Digi- ja väestötietovirasto on ottanut automaattisessa ratkaisumenettelyssä huomioon rekisteröidyn informointia koskevat säännökset. Varmennekorttia hakeva henkilö saa tarvittavat tiedot automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä sekä OmaKortin kautta että Digi- ja väestötietoviraston verkkosivuilta. Varmennekorttia hakeva henkilö saa OmaKortissa tiedon hakemuksen ratkaisemisesta automaattisesti, kun kyse on automaattisen ratkaisumenettelyn piiriin kuuluvasta hakemustyyppistä.

Tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi

Tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa säädetään tietosuojaa koskevasta vaikutustenarviointista. Mainitun artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi on tehtävä erityisesti silloin, kun henkilön henkilökohtaisia ominaisuuksia arvioidaan automaattisen käsittelyn avulla, järjestelmällisesti ja kattavasti, ja arvio johtaa päätöksiin, joilla on oikeusvaikutuksia tai jotka muuten vaikuttavat henkilöön merkittävästi.

Digi- ja väestötietovirasto on laatinut ja hyväksynyt tietosuoja-asetuksessa tarkoitettun vaikutustenarvioinnin automaattisesta ratkaisumenettelystä ennen sen käyttöönottoa.

Luettelo käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista

Käyttöönottopäätös perustuu seuraaviin asiakirjoihin:

- tiedonhallintalain 28 a §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtäväjakoja koskeva asiakirja DVV/V/00418/2024

Digitalisaation tukipalvelut ja yhteentoimivuus

16.9.2024

- tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettu käsittelysääntödokumentaatio DVV/V/00418/2024
- tiedonhallintalain 28 b §:n 3 momentissa tarkoitettu laadunvarmistamista ja tiedonhallintalain 28 c §:n 2 momentissa tarkoitettu laadunvalvontaa koskeva dokumentaatio DVV/V/00418/2024
- tietosuojaan vaikutustenarviointi DVV/V/00418/2024

Säilytysaika

Jos automaattinen ratkaisumenettely poistetaan käytöstä, Digi- ja väestötietovirasto säilyttää tämän käyttöönottopäätöksen sen jälkeenkin vähintään viiden vuoden ajan. Määräaika alkaa poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta. Säilytysaika perustuu tiedonhallintalain 28 d §:n 3 momenttiin.

Muutoksenhaku

Tähän käyttöönottopäätökseen ei saa hakea muutosta (oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n 2 momentti).

Yhteystiedot

Käyttöönottopäätökseen liittyvistä asioista saa lisätietoja osoitteesta organisaatiopalvelut@dvv.fi. Tarkemmin yhteydenottokanavista mahdollisten lisätietojen pyytämiseksi ja tietopyyntöjen tekemiseksi on kerrottu Digi- ja väestötietoviraston verkkosivuilla.

Päätöksentekijä

Digi- ja väestötietoviraston työjärjestyksen mukaan yksikön johtaja hyväksyy julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 28 d §:n mukaisen päätöksen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttämisestä (käyttöönottopäätös). Digi- ja väestötietovirastossa asiat ratkaistaan esittelystä.

Mikko Pitkänen

johtaja

Jaripekka Turtiainen

johtava asiantuntija

